

V.N.T.S. LEDENBRIEF

Tijdschrift van de

VERENIGING VRIENDEN

NEDERLAND-TSJECHIE & SLOWAKIJE

Nr. 100

Juli & Augustus

1994

*** DE HONDERDSTE LEDENBRIEF ***

V.V.N.T. 1984 *** 10 JAAR *** V.N.T.S. 1994

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel. 01858-12603

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel. 070-3258679

J.M. van Gastel penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechië & Slowakije te Rijswijk
Tel. 070-3901190

A. den Boogert adj. secr./penn.
C. Oostveen
G.P.A. Schöpping
Mevr. H. Sugito
J. Vrijhof
Mevr. M. v.d. Wijngaard

Redactie Ledenbrief:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel. 070-3258679
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito
Joh. Sugito
J.F.E. Wallin
J. Vrijhof

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GTSN (Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek):

Hans Wallin (voorzitter) tel. 070-3278706
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

Wim Brandse
Jacques de Co

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-6791423
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-4205581
Den Haag: L.M.A. Marcus tel. 070-3663918

V.M.T.S.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-6791423
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3901190

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 01858-12603

In de maand Juni schreven wij onderstaande NIEUWE LEDEN in.

Wij heten hen van harte WELKOM !

- 1/6 Fam. J. Roelands, Utrecht
- 1/6 Fam. F. Veerman, Amsterdam
- 2/6 Dhr. J.E. Balkenende, Leiden
- 7/6 Fam. L.V. Vladár, Alphen (N.B.)
- 9/6 Dhr. M. de Graaf, Utrecht
- 14/6 H.G. Voort, Rotterdam
- 14/6 Fam. Ros-Papšiková, Bussum
- 19/6 Dhr. J. Chudáček, Voorburg
- 24/6 Fam. J.H.E. Vos-de Groot, Dwingeloo

Restaurant Bohemen

Het enige Tsjechische
restaurant in Nederland

Vlees- en visspecialiteiten

Appelhaven 26
1621 BC Hoorn (N.H.)
Tel. 02290-47692

PRANEDA b.v.

Nijmegen - Nederland

IMPORT - EXPORT

Microweg 11 Tel.: 080-723523
6545 CL NIJMEGEN Fax: 080-723535

VAN DE VOORZITTER

Deze keer is het voor mij niet moeilijk het onderwerp voor mijn artikel te kiezen. Dit wordt namelijk de honderdste uitgave van de "Ledenbrief". Wij gaan dit jaar werkelijk van jubileum naar jubileum. Ik vraag dus aandacht voor het werk dat redactieleden en vaste medewerkers met grote toewijding verrichten. Wat die groep leden aan werk verzet is niet gering en van groot belang voor onze Vereniging.

In iets meer dan tien jaar werden dus honderd Ledenbrieven persklaar gemaakt en verzonden. Het blad is door zijn niveau en door zijn regelmatige verschijning bepalend voor het imago van onze Vereniging. De waardering van de lezers is algemeen, zo is mij herhaaldelijk gebleken.

De Ledenbrief is een monument voor de ons helaas ontvallen Bep van der Burg. Samen met zijn vrouw Hennie heeft hij er zijn stempel op gedrukt. Door dit zo te stellen wil ik natuurlijk in geen geval de huidige redactieleden tekort doen. Het is hun verdienste dat zij de regelmaat van de verschijning hebben weten voort te zetten en het hoge niveau van de inhoud hebben weten te handhaven. Dat is werkelijk geen geringe prestatie. Grote creativiteit en een ongelooflijk doorzettingsvermogen is daarvoor nodig. Wij zijn aan Hennie van der Burg en haar mederedactieleden daarvoor heel veel dank verschuldigd. Dat wil ik, mede namens alle lezers bij deze gelegenheid graag uitspreken.

Maar ook de medewerkers, die steeds weer kopij inzenden, dienen geprezen en bedankt te worden. Zij bepalen toch in grote mate het niveau van het blad en zorgen ervoor dat het ook trouw gelezen wordt. Ik mag zonder overdrijving zeggen, dat hun artikelen algemeen gewaardeerd worden.

Is de Ledenbrief bepalend voor het gezicht van de Vereniging naar buiten, evenzeer vormt zij de schakel tussen de leden onderling. Zij voedt onze gemeenschappelijke belangstelling voor de samenleving en cultuur van de ons dierbare Tsjechen en Slowaken.

Het zal u niet ontgaan zijn, dat ik het noemen van namen vermeden heb - met uitzondering van die van Bep en Hennie van der Burg, maar dat kon ik niet nalaten - omdat de volledigheid mij waarschijnlijk parten zou spelen. Ik wil u wel bekennen dat, waar ik hier en daar de Vereniging mag vertegenwoordigen, ik altijd trots ben, dat ik op zo'n groep toegewijde leden mag wijzen, die het telkens weer klaarspelen zo'n prachtig blad bij ons te laten bezorgen.

Namens heelvelen heel veel dank voor jullie grote inzet.
Ik hoop, dat jullie er nog lang plezier in zullen hebben.

Arie Hoogstad.

Carpooling

Gaat u naar Tsjechoslowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechoslowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer **H. Truin**; hij heeft op zich genomen gegadigden tot elkaar te brengen.

Hij is dagelijks telefonisch bereikbaar onder nummer
020 - 6925770

VAN DE REDACTIE

Ja, alweer een feestje, een stil feestje. Ik dacht: niemand heeft het in de gaten en dan vertel ik het, pats boem: Ledenbrief nr. 100! Maar nee hoor, de slimme voorzitter is me voor. En wat hij allemaal zegt! We krijgen er rode oortjes van.

De redactie neemt stiekum wat lekkers bij de koffie tijdens de redactie-vergadering, om het te vieren.

Wat staat er allemaal in? Veel nieuws van de stedenbanden. Jan van Gastel heeft diverse berichten over maar liefst zes stedenbanden.

Toeristisch nieuws ontvingen wij van ons lid Hans de Groot uit Dolný Kubín.

Het "portret" stelt Jiří van Poděbrady voor (deze heer siert ook de omslag), samengesteld door Peter Krug waarvan nog meer interessante onderwerpen te vinden zijn in deze Ledenbrief.

Jan van Gastel heeft een vette kluif gehad aan de knipselmap; gevarieerd en interessant.

Bij "Het Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek" vind u een door Wim Brandse vertaald werk van de componist Janáček. Hans Wallin neemt de componist Jan Klusák onderhanden en doet op deskundige wijze verslag van het onlangs gehouden koffieconcert.

Marijke van den Wijngaard heeft voor u weer wat boeken op de plank gezet. Muziek, boeken en vele andere lezenswaardige onderwerpen in deze, alweer dikke Ledenbrief moet genoeg zijn voor een zwoele zomeravond met een koel drankje erbij.

De redactie neemt het er ook van want dit is een gecombineerd nummer. In september zijn we weer bij u terug. Er is echter één maar: ondergetekende is een spelbreekster en is in september met vakantie. Geen nood, Hana en Johannes Sugito nemen de honneurs waar. Vandaar het dringende verzoek om kopij voor het septembernummer te zenden aan:

Fam. Joh. Sugito, Slauerhofflaan 189, 2624 JZ DELFT.

Hennie van der Burg.

VAN HET BESTUUR

Tijdens onze laatste bestuursvergadering zijn diverse zaken aan de orde gekomen, vanzelfsprekend het Jumelage-festival. Er is ons gebleken dat de reacties erg positief zijn en dat men om herhaling(en) vraagt. Het bestuur beraadt zich hierover en zal de jumelage-gemeenten aanschrijven en om suggesties vragen.

Een tweetal bestuursleden gaan zich intensief bezighouden met Slowakije en zullen een werkgroep vormen om dit mooie land meer onder de aandacht te brengen.

H.G.B.

Nog even geduld. De rapportage over het Jumelage-festival is nog niet klaar.

TSJECHIË en SLOWAKIJE

WANDELEN, fietsen, kanoën of MULTI-AKTIEF

Groepsreizen onder leiding van Tsjechische en Slowaakse gidsen.

Ook individuele arrangementen en reizen op maat mogelijk.

Bel TOPO-Aktief en u krijgt uitgebreide informatie over de gewenste reis thuisgestuurd.

TOPO-Aktief

tel. 080 - 606 427

Postbus 1133, 6501 BC Nijmegen
2de Walstraat 73, Nijmegen

AKTIEVE VAKANTIES

VAN DE LEDEN

Van *Peter Krug/Delft* ontvingen wij behalve het "portret" ook nog bijdragen voor de rubriek "Onze boekenplank" en een krantenknipsel over het Strahovklooster, dit is te lezen bij deze rubriek.

Eveneens in de rubriek "Van en Over" de tips en nieuwtjes van *Hans de Groot uit Dolný Kubín*.

In deze rubriek plaatsen we het tweede en laatste deel van de 'mijmeringen' van *C. Hartman uit Rijswijk*. Maar nu eerst de post die *Jan van Gastel* ontving.

BRIEF UIT PRAAG

Van *Zdenka Hrnčířová*, docente Nederlands aan de Karelsuniversiteit van Praag, ontving ik een brief waarin o.a. het volgende staat:

Er gebeurt heel veel nu bij ons op het gebied van Nederlandse cultuur en ik dacht dat het misschien interessant kon zijn, ook voor jullie blad. Er zijn dagen van Nederlandse cultuur op onze radio, vanaf 10 juni tot 1 juli. Elke dag zijn er documentaires, vertaalde verhalen, muziek, kortom van alles en nog wat. Onze studenten hebben verhalen vertaald en treden daarbij ook als moderators op. Het programma is heel lang, want er zijn elke dag tenminste drie "Blokken" uitgezonden. Ik stuur de "inleiding" bij de programma's.

Dan is er een tentoonstelling geopend over de wereld van Anne Frank. Deze tentoonstelling werd dinsdag jl. feestelijk geopend in de aanwezigheid van onze president en de heer Van der Stoep, van de rector van de universiteit en natuurlijk de mensen van de Nederlandse Ambassade. Ik was ook uitgenodigd en vond de tentoonstelling, heel, heel goed. Bijzonder belangrijk voor jonge mensen, heel leerzaam. En gisteren heb ik naar een radioprogramma geluisterd en daar ging het om nog bredere actie in verband met het dagboek van Anne Frank, georganiseerd door de redactie van de krant *Lidové Noviny* (Volkskrant), waar ook twee jaar geleden een Tsjechische versie van het dagboek was uitgegeven. Deze mensen bezoeken scholen, laten de studenten en scholieren het boek lezen en daarna discussiëren ze erover. Ik vind dat heel interessant en de reacties van de jonge mensen zijn heel positief.

Het is heel inspirerend voor me om te zien dat er belangstelling bestaat voor het land dat ik zelf zo interessant vind. Het is ook te zien bij ons aan de universiteit. Voor het academisch jaar 1994-1995 hebben zich 252 nieuwe studenten aangemeld voor de vijfjarige studie Nederlands, gecombineerd met Duits, Engels, politicologie of geschiedenis. De filosofische faculteit stelt echter maar 15 plaatsen beschikbaar. Jammer, maar voor meer studenten hebben we geen plaats. Deze week zijn de toelatingsexamens begonnen, schriftelijk hebben we al achter de rug, 72 zijn geslaagd, en volgende week moeten we er 15 van uitkiezen. Heel moeilijke taak, dat is duidelijk. Maar ik ben heel blij dat het vak bloeit in Praag en misschien zullen ook andere vrienden van Tsjechië deze gegevens interessant vinden.

Tot zover het citaat. De inleiding bij de radioprogramma's, waar Zdenka over schrijft is interessant genoeg om ook in de Ledenbrief op te nemen, maar veel te lang voor de beperkte plaatsruimte, zodat opname achterwege moet blijven. Bij de brief was ook nog een affiche van de Anne Frank tentoonstelling gevoegd. Of er gelegenheid voor de redactie is die - in verkleind formaat - te plaatsen?

Jan van Gastel.

Het Strahovklooster in Praag

In NRC-Handelsblad (van 11 juni) schreef Frits Schaling over de strubbelingen tussen kerk en staat over de teruggave van kerkelijke bezittingen aan de Tsjechische rooms-katholieke kerk, die na de communistische staatsgreep in 1948 werden geconfisqueerd. Hierbij kwam ook het beroemde Praagse Strahov-klooster ter sprake. Ik ontleen aan het artikel het volgende over dit Benedictijnenklooster:

"Dagelijks", vertelt broeder Evermod (39), de directeur van de bibliotheek van het Strahov-klooster, de grootste particuliere bibliotheek van het land, "komen hier zo'n 1500 mensen. Dat is natuurlijk goed voor de financiële situatie, maar we willen niet alleen een toeristische attractie zijn. We hebben met deze bibliotheek ook een wetenschappelijke functie".

Veertig jaar lang heeft het werk aan de bibliotheek, waar zich 140.000 boeken, middeleeuwse handschriften, incunabelen en andere unieke exemplaren bevinden, stilgelegen: in 1950 werden de zeventig monniken van het klooster gevangen gezet, de bibliotheek gebombardeerd tot 'museum van de

Tsjechische literatuur'. Alleen de kerk bij het klooster mocht blijven functioneren.

Na 1989 werd het klooster weer in gebruik genomen. De orde heeft nu 59 leden, van wie er 27 in het klooster leven. De overige houden zich met pastoraal werk in het land bezig. "Na de Fluwelen revolutie", zegt broeder Evermod, van geboorte Slowaak, die in het burgerleven Gejza Šidlovský heet, "werd er gezegd dat de kerk arm moet zijn, dat ze geen geld nodig heeft. Maar er moet hier niet alleen veel gecatalogiseerd worden, maar ook veel gerestaureerd. We hebben zes professionele bibliothecarissen in dienst, we beginnen de catalogus te computeriseren. Dat moet allemaal door het klooster worden betaald en we hebben maar een te verwaarlozen bedrag aan overheidssubsidie".

Het Strahov-klooster moet laveren tussen winstbejag en verantwoordelijkheidsgevoel. Noch de kerk, noch de net gerestaureerde theologische zaal van de bibliotheek kan door toeristen worden bezocht: ze kunnen er vanachter een zwaar metalen hek alleen een blik in slaan. Wie de kerk wil zien moet de mis bijwonen.

"Vroeger waren er geen toeristen", zegt broeder Evermod, "maar nu moeten we de vochtigheidsgraad nauwlettend in de gaten houden. We hebben het geld hard nodig, maar onze eerste zorg is om de kerk, het klooster en zijn bibliotheek voor de volgende generaties te redden".

Peter Krug

Van de leden

Vorige maand hebben wij het eerste deel van de 'Mijmeringen over avonturen en belevenissen in een stad en land' van dhr. C. Hartman in onze ledenbrief opgenomen. Nu het tweede en laatste deel.

Door allerlei uitweidingen van de vorige keer, staan wij nog steeds met ons Paaszweepje bij het warenhuis Kotva in Praag in stil ontzag tegenover een fles Remy Martin ad Kč 12.500. In het vertrouwen, dat u zich bij uw bezoek aan de prachtige stad intussen niet heeft laten 'flessen'!

Maar komaan, laten wij trachten ons tussen de duizenden toeristen te wringen, kristal zaken en queues voor de geldwisselkantoren, die overigens minder kronen voor uw geld geven dan zij op het koersbord vermelden. De provisie is heel verschillend: bij Bata (!) bijvoorbeeld, op de Václavské Náměstí, kunt u terecht voor 3%, maar nog voordeliger is de Giro-cheque, vorige maand Kč 3000 ad f 199,-, zonder kosten. Als u toch bij het hoofdpostkantoor bent (Jindřická) loket 50, steek dan schuin over en drink een goed bakje koffie bij Paříz, een mooie comestiblezaak met veel franse produkten en achterin wat zitjes. Op weg naar het toilet, heeft u nog kans de huiskrekel te horen, welke er al een tijdje sjirpt. Naast Paříz vindt u een wat luxe hapjesbar, van dezelfde firma, waar met kaas overbakken asperges - soms - er goed zijn.

Maar u gaat natuurlijk liever naar het in iedere reisgids aanbevolen Europa restaurant, vlakbij, om de hoek. Zo tegen half vier speelt er een pianeur nostalgische salonmuziek (ook s'avonds, dikwijls met een stehgeiger), maar u moet wel entree betalen; het is opmerkelijk te zien, hoeveel bezoekers weer verdwijnen door de draaideur en het voor gezien houden, als zij Kč 20 moeten betalen. Tsjechen zie je daar ook niet veel meer en velen vinden het absurd te moeten betalen, maar het selecteert wel. Anders kan je er nauwelijks zitten. Prijzen net als bij ons; een van de weinige restaurants waar Archivní wijn ook per glas te bestellen is: klasse!

Over de stehgeiger gesproken: voor mensen uit Nederland wordt al gauw het afgekloven 'Tulpen uit Amsterdam' gespeeld, maar wij waren wel verrast toen bij een etentje in het luxe Atrium de gehele pot-pourri 'Hoep(er)depoep zat op de stoep' tot en met '.... en dat we toffe jongens zijn, dat wille-we-weten' werd gespeeld! In een dergelijke ambiance klinkt dit Nederlandse cultuurbezit wel wat schrill! Een zeer goede band is overigens het daar spelende ELKA-orkestje, dat enkele jaren geleden nog de avonden en nachten opvrolijkte in de Jalta-club. Hoewel het terras bij Jalta nog een goede plek is om de enorme stroom langstreckende mensen - in alle soorten en kleuren - gade te slaan, is de gezellige sfeer van weleer verdwenen. De hoge prijzen hebben blijkbaar de stamgasten, die vooral s'middags zo'n decadente, pikante sfeer wisten te scheppen, verdreven naar, ja, waar naar toe? En werd men er enkele jaren geleden niet bespioneerd/afgeluisterd? Er hingen hier en daar wel camera's en onschuldig uitzijnde kastjes; misschien waren wij wel wat wantrouwig.

In het souterrain is tegenwoordig een casino gevestigd; de laatste keer dat wij de trap naar beneden namen, stond het er vol met de zogenaamde eenarmige bandieten; gokkasten, die blijkbaar de jonge week-end gasten moeten lokken. Misschien heeft men intussen de zaak veranderd, maar de vrije markt economie heeft ook hier ongenadig toegeslagen.

Weg nachtclub, waar het haast elke dag - zeg maar nacht - feest was. In de grote betonnen zaal, schemerig verlicht, was meestal geen plaats onbezet en velen moesten trachten aan de bar een hangplaatsje te bemachtigen. En daar waren de vele liefvallige, maar zeer prijsbewuste Praagse madeliefjes zeer inschikkelijk. En gaarne tot dansen bereid op de goede dansmuziek van de ELKA band, stuk voor stuk virtuozen op hun instrumenten. Als zo tegen 2 á 2.30 uur de eind-tune klonk, 'Till we meet again', haastte de 'fine fleur' zich naar de overkant, waar in de Vodičková, naast Lucerna, nog een tent open was tot half vijf! Overigens niet zo'n best adres. Daar had men goede kans reeds een vreemde hand aan te treffen in de jaszak, waar de portemonnaie meestal wordt opgeborgen.

Ne tak nadles, šéfe. Tady: muzikanti mají uši

Niet zo hard baas, ook de muzikanten hebben oren.

Liever gingen wij buiten een luchtje scheppen en kijken naar de sproelwagen, welke met veel misbaar en enorme waterstralen de Wenzelplatz aan het schoonspuiten was. Westerse toeristen waren altijd verbaasd over de netheid van de straten, maar omdat zij s'avonds meestal tegen 11 uur al op een oor lagen, zagen zij niet de oude grijze moedertjes, die gewapend met een prikstok, bezem en kruiwagentje moeizaam wat kronen trachten te verdienen. 't Zal je moeder maar zij. Dan maar wat zwerfvuil op straat.

C. Hartman

---*---*---*---

Van en over Tsjechië en Slowakije.

De vorige maand had Marijke v.d. Wijngaard al iets geschreven over uitzendingen op de Tsjechische radio over Nederland. Hierover ontving de redactie van mevr. Dana Braunová een uitgebreid verhaal.
(uit het Engels vertaald; red.)

Nederlandse Cultuurdagen

Van 10 juni t/m 3 juli 1994 heeft het 3de programma 'Vltava' van de Tsjechische Radio programma's uitgezonden die gewijd waren aan het leven in Nederland en de Nederlandse cultuur. Deze programma's zijn begin dit jaar, met hulp van het 'Tsjechisch Centrum' uit Den Haag, geproduceerd. Een breed scala van klassieke en moderne Nederlandse cultuur werd voor de eerste keer aan de Tsjechische luisteraars gepresenteerd.

Speciale aandacht werd gegeven aan de bijdrage van Nederlandse componisten aan de muziekwereld: de Nederlandse polyfonie (met name Orlando di Lasso). Een andere serie uitzendingen had de titel 'Amsterdam, één van 's werelds Jazz hoofdsteden'.

Eén van de hoogtepunten was de uitzending van het luisterspel 'De lichtjaren van de schone Marilijn' van Jacques Peeters-Christof van den Loo. Een aantal uitzendingen werden gewijd aan de werken en ideeën van twee filosofen: Desiderius Erasmus (Lof der Zotheid, Stefan Zweig: De triomf en tragiek van Desiderius Erasmus) en Johan Huizinga (Homo Ludens).

Werken van een aantal Nederlandse schrijvers en dichters waren voor het eerst in de ether in Tsjechië, bijv. van Rutger Kopland, Kristien Hemmerichs, Yvonne van der Meer, Tessa de Loo, Emile Verpale, Jan Kuiper, Adriaan Morriën, Louis Paul Boon, Kees van Kooten en anderen.

De roman 'Vincent in Den Haag' van Teun de Vries werd in een aantal afleveringen voorgelezen.

Er waren ook programma's over het Nederlandse Catechisme en over de theoloog Eduard Schillebeeckx. Een ander hoogtepunt was het openingsprogramma van de Nederlandse Cultuurdagen op vrijdag 10 juni: 'Avond in Stijl', 'J.A. Comenius' en 'Holland'.

Zeer informatief voor de luisteraars waren de gesprekken met Tsjechen die in Nederland wonen, zoals de schrijfster en vertaalster Jana Beranová, de psychiater en schrijver Mirek Kabelá, de voormalig politieke gevangene (en nu boetiek eigenares) Irena Simonová en anderen.

Dana Braunová
Het Tsjechisch Centrum, Den Haag

RECREA

Op vakantie?

RECREA heeft vakantiewoningen, pensions en hotels in Nederland, Duitsland en Tsjechië.

Voor info: RECREA

Heerderweg 70
8161 BN EPE

Tel. 05780-13992
Fax 05780-14145

VAN EN OVER SLOWAKIJE

Slowakije toeristisch kort (een hopelijk maandelijks terugkerende rubriek)

- * Voor vakantiegangers die geen auto hebben (of niet met de auto op vakantie willen) en vliegangst hebben, zijn er verschillende mogelijkheden om Slowakije te bereiken.
Sinds enige tijd bestaat er een lijnbusverbinding tussen Londen en Bratislava. Aansluiting vanuit Nederland wordt verzorgd door Eurolinies in Amsterdam (tel. 020 627 51 51) (overstap is in Brussel). Vertrek vrijdagmiddag, aankomst zaterdagmiddag in Bratislava (juni t/m sept.).
Vertrek zondagmiddag, aankomst maandagmiddag in Bratislava (hele jaar). Wie eventueel door wil naar Orava kan de bus pakken, van maandag t/m vrijdag om 15.00 uur van het busstation.

- * Voor wie het nog niet weet: In Slowakije zijn vrijwel alle winkels op zaterdagmiddag gesloten (net zoals in Zwitserland, Duitsland en Oostenrijk trouwens). Wie op de heenreis in Slowakije op zaterdag aankomt, wordt aangeraden zaterdagochtend in Oostenrijk vers brood te kopen (in Slowakije zijn bakkers die op zaterdag bakken nog zeldzaam).

- * Benzine is in Slowakije veel goedkoper dan in de doorreislanden en iets goedkoper dan in Tsjechië. Super kost Sk 19,50 (ca f 1,20). Loodvrij is algemeen verkrijgbaar (opschrift NATURAL) evenals diesel (opschrift NAFTA).

- * Ook de meeste levensmiddelen zijn veel goedkoper dan in Nederland. Een mud aardappelen meeslepen is dus zonde van de ruimte. Typisch Nederlands broodbeleg zoals pindakaas, hagelslag en gestampte muisjes zult u tevergeefs in de winkels zoeken.

- * Nog even over brood: Witbrood overheerst, maar bruinbrood is er wel. De meeste broden liggen nog al zwaar op de maag, er zitten namelijk AARDAPPELEN IN HET DEEG verwerkt (echt waar). Wie bruin brood wil, zonder aardappelen, vraagt naar *Grahamový Chlieb*. Als mini-puntje verkrijgbaar onder de naam *Grahamový Rohlik*.

- * Hotel Park in Dolný Kubín is eindelijk open. Een driesterrenhotel met een overnachtingsprijs van een goedkoop Nederlands pension of kamer met ontbijt: slechts DM 30,-- p.p.p.d. (inclusief ontbijt op basis van 2 persoonskamer met badkamer, toilet, telefoon en satelliet-radio).

- * Vers van de Orava-pers. Binnenkort wordt een begin gemaakt met een

Uit en thuis in Tsjechië en Slowakije

Auto-, bus-,
en vliegvervoer

Hotels

Theater tickets

Eigen kantoor in Praag

Voor uitgebreide
informatie: Tailormade Travel

Trasmolenlaan 12
3447 GZ Woerden
Telefoon 03480 - 2 47 00
Fax 03480 - 2 01 02

Tailormade Travel

intensivering van het gebruik van de thermale bronnen in Oravice (capaciteit 120 liter per minuut, temperatuur 57 graden Celsius).

- * Nog iets dat lang niet iedereen weet: Čedok was het staatsreisbureau van Tsjechoslowakije. Per 1 januari 1994 mag de naam Čedok alleen nog maar in Tsjechië gebruikt worden. Slowakije kreeg een afkoopsom van Sk 25 miljoen (zeg maar anderhalf miljoen gulden), mocht een andere naam verzinnen en (een veelvoud van) dit bedrag uitgeven om aan deze naam bekendheid te geven.

De naam van het Slowaakse staatsreisbureau is geworden: SATUR. Dit staat voor Slovenská Agentura pre Turististický Ruch (Slowaaks agentschap voor toeristisch verkeer).

Hans de Groot.

TSJECHISCHE PORTRETten (VIII)

Jiří van Poděbrady, de hussietenkoning

Aan de achterkant van de (gereconstrueerde) Bethlehemkapel in Praag, waar van 1402 tot 1413 de grote Tsjechische hervormer Jan Hus preekte, ligt het Poděbrady-paleis, waarvan het onderste, romaanse deel uit de twaalfde eeuw dateert. Hier woonden de heren van Poděbrady, in de middeleeuwen een invloedrijke adellijke familie. Naar men aanneemt was deze afkomstig uit het stadje Poděbrady ten oosten van Praag, aan de Elbe, niet ver van Nymburk en nu een kuuroord.

De bekendste figuur uit deze familie is ongetwijfeld Jiří (George) van Poděbrady (1420-1471), in 1458 tot koning van Bohemen uitgeroepen.

Om tweemaal reden is hij een belangrijke figuur geweest: in de eerste plaats omdat hij een tolerante, invloedrijke aanhanger van de reformator Hus (1369-1415) was en ten tweede om zijn Europees vredesinitiatief. Voor het kasteel van Poděbrady herinnert een ruiterstandbeeld uit 1895 van Bohuslav Schnirch aan deze grote Tsjechische vorst.

Jiří verstevigde de banden tussen de afzonderlijke landen van zijn koninkrijk (Bohemen, Moravië, Silezië en Lausitz). Door rust en orde te herstellen na de hussietische oorlogen bloeide ook het economisch leven weer op. In kerkelijke aangelegenheden steunde hij de gematigde hussieten, de zgn. Utraquisten en keerde zich tegen de radicale Táborieten, genoemd naar het door de extreme aanhangers van Hus gestichte stadje Tábor, herinnerend aan de bijbelse berg van die naam.

In 1452 veroverde Jiří Tábor en dwong de felle Táborieten zich te verzoenen met de gematigde Utraquisten. Zelf was de koning een tolerant man, die ook rooms-katholieke adviseurs benoemde.

Hij streefde naar een verzoening met de Roomse kerk en verbood de Tsjechische Broederkerk. Deze hussietenkerk, die de radicale ideeën van Peter Chelčický (gestorven ± 1460) verbreidde (geweldloosheid, geen staats- en legerdienst, benoeming van eigen geestelijken) moest onvermijdelijk in botsing komen met Rome. Zij vormde de eerste protestantse kerk in de

geschiedenis en heeft bestaan tot in de 17de eeuw. De twintigste en laatste bisschop van de Broederkerk was zoals bekend Comenius. De geestelijke erfgenamen van deze kerk zijn de Hernhutters uit Zeist, die eeuwenlang actief zijn geweest o.m. in Suriname.

Het verbod van de activiteiten van de radicale hussieten was onderdeel van het plan van koning Jiri om tot een verzoening met de paus te komen en hiermede tot een sterk front tegen de oprukkende Turken.

In 1464 stelde de vorst aan Polen, Frankrijk, Beieren en Venetië voor een liga te vormen, waarbij zich ook andere christelijke landen zouden kunnen aansluiten, verenigd op basis van een op vrede gericht charta: Een verenigd Europa avant-la-lettre! In 1964 werd dit feit in Tsjechoslowakije herdacht door het uitgeven van een bijzondere postzegel.

In 1466 vertrok uit Praag een gezantschap onder leiding van de Tsjechische edelman Lev van Rožmítal, zwager van de koning. De goodwill-missie voerde naar West- en Zuid Europa, naar de hoven van de Bourgondische, Engelse, Franse en Spaanse vorsten, maar ook naar Grave, naar het hof van Adolf van Gelre. We kennen reisverslagen van twee deelnemers aan deze missie. Onderweg deed men ook de rijke handelsstad Brugge aan, waar de leden van de Tsjechische missie werden getroffen door de rijkdom van de kooplieden. Overigens was men al bekend met de situatie in de Lage Landen, omdat hiermede reeds lang een levendige handel (Vlaams laken!) werd gevoerd.

Een van de Tsjechen, Sasek, laat blijken hoezeer hij onder de indruk was van het Bourgondische hofleven, van de toernooien en banketten. Hij werd ook geboeid door een schaatspartij van de hovelingen op een grote vijver bij het paleis en ging informeren wat deze onder hun voeten hadden, waardoor zij zich met zo'n snelheid over het ijs konden bewegen. De schaatssport was kennelijk nieuw voor hen!

Juridische basis van het vorstenverbond

De Europese liga van vorsten zou een seculier verbond moeten zijn, waarin de paus nog nauwelijks een rol speelde. De geestelijke vader van dit concept voor een Europese samenwerking was afkomstig van Antonio Marini (vermoedelijk van Italiaanse origine) uit Grenoble, maar zonder de inzet van de Boheemse koning zou deze gedachte nooit werkelijkheid kunnen worden.

Het belangrijkste orgaan van de liga was de raad van ambassadeurs van de Europese vorsten, "congregation" of "collegium" geheten. De besluiten werden bij meerderheid van stemmen genomen. Leden van de liga zouden moeten afzien van geweld tegen andere leden. Bovendien zou de liga de leden moeten beschermen tegen aanvallen van buiten. De liga zou bij conflicten als bemiddelaar en vredesstichter moeten optreden en tenslotte de vrede desnoods met geweld moeten opleggen. Ieder lid van de liga had de verplichting agressie tegen te gaan. De juridische grondslag van de liga werd gevormd door een constitutie, een document van 4.000 woorden.

In de constitutie wordt ook gesproken over een supranationaal vredesleger, het probleem van de huidige Verenigde naties. Het zou een leger van huurlingen moeten worden. Ook aan de financiering hiervan schonk men aandacht.

Een belangrijke rol kreeg een Internationaal Hof, dat oplossingen zou moeten vinden bij conflicten tussen de lid-staten. Opmerkelijk is de uitspraak, dat er geen internationale vrede kan zijn zonder gerechtigheid, waarmee vooruitgelopen werd op de ideeën van Hugo de Groot over een internationale rechtsorde. Afwisselend zou de raad van de liga in verschillende lidstaten bijeen komen voor een termijn van vijf jaar. Het voorzitterschap zou bij toerbeurt aan de verschillende vorsten worden toegewezen.

Verzet van paus Pius II, die vreesde als bemiddelaar te worden uitgeschaakeld en bovendien afwijzend stond tegenover de hussietische vorst, maakte tenslotte een eind aan dit eerste plan voor Europese vrede en samenwerking.

Uiteraard wilde koning George, die van nature een vredelievend vorst was, met zijn plan ook de belangen van de Tsjechische natie dienen, die na de bloedige hussietische oorlogen (1419-1436) behoefte had aan vrede en welvaart. De grondideeën van "Georgius, Rex Bohemiae" zouden eerst veel later in de Verenigde Naties gestalte krijgen. Het blijft zijn verdienste hiertoe een eerste aanzet gegeven te hebben.

De Boheemse koning, die alleen Tsjechisch sprak, nauwelijks Duits en geen Latijn kende, werd door de Tsjechen na keizer Karel IV (zie Ledenbrief maart 1994) als een echt-nationale figuur beschouwd.

Koning Jiří stierf onderwachts in 1471 en werd bijgezet in het mausoleum voor de Boheemse koningen in de Praagse St. Vitusdom naast zijn illustere voorganger Karel IV. Zijn devies luidde: "De waarheid Gods overwint". Enigszins bekort werd dit devies in 1918 in het nationale wapen van de republiek Tsjechoslowakije opgenomen als "Waarheid overwint" ("Pravda vítězí").

Helaas is het ruiterstandbeeld van de hussietenkoning op de Karelsbrug na de slag op de Witte Berg door de katholieke Habsburgers verwijderd.

Peter Kurg.

ČEDOK REIZEN B.V.

DE SPECIALIST VOOR TSJECHIE EN SLOWAKIJE

Voor reserveringen van hotels, appartementen, vakantiewoningen en interessante rondreizen per eigen auto!

Medio augustus van dit jaar verschijnt onze wintersportcatalogus!

Bel voor meer informatie: 020-622 0101/622 4888 of fax: 020-638 5441
Adres: Kleine Gartmanplantsoen 21, 1017 RP Amsterdam.

Nieuws van de stedenbanden en over andere contacten.

Het jumelage-festival van 28 mei in Haarlem ligt alweer een aantal weken achter ons. Hoewel niet alle gemeenten die aanvankelijk geïnteresseerd waren in deelname tenslotte ook werkelijk aanwezig waren, waren er toch een groot aantal stedenbanden vertegenwoordigd. Voor de vele bezoekers was er dan ook heel wat te zien en te horen over het reilen en zeilen van al die betrekkingen tussen plaatsen in Nederland en Tsjechië. De paar gemeenten die een Slowaakse partner hebben, lieten helaas verstek gaan. Ook de optredens van de meegekomen muziek- en dansgroepen vielen erg in de smaak. Al met al was het, zoals ook de voorzitter in zijn column in het juni nummer van de Ledenbrief al scheef, een geslaagde manifestatie, die voor herhaling vatbaar is. Aardig was het ook een aantal mensen te leren kennen die zich in het veld voor de contacten inzetten. Die met enthousiasme en vaak ten koste van veel vrije tijd aan het werk zijn voor de stedenband. Geconstateerd werd daarbij dat er vaak veel meer gebeurt dan wat bij de VNTS bekend is. Dat is geen ramp, maar het betekent wel, dat aan nog al wat - en soms echt wel bijzondere activiteiten - in de Ledenbrief geen aandacht kan worden besteed, wat wel jammer is. Het zou leuk zijn als door de gelegde of hernieuwde contacten wat meer berichten richting de redactie zouden komen.

Brielle-Havlíckýv Brod

Op de stedenbanden presentatie was ook het Brielle Comité vertegenwoordigd, wat extra plezierig was omdat de stedenband van Brielle met Havlíckýv Brod de eerste was die ontstond. Dat was in 1985 en men is nu bezig met het maken van plannen om het 10-jarig bestaan van jumelage passend te gaan vieren. In het jaarverslag 1993 van het Havlíckýv Brod-Brielle Comité wordt vermeld dat gedacht wordt aan een viering in Havlíckýv Brod in 1995 en in Brielle het jaar daarop.

In het verslag worden een aantal activiteiten in 1993 gememoreerd. Een heel geslaagd initiatief was de tentoonstelling "Tsjechische Kerst" in de openbare bibliotheek van Brielle. Deze tentoonstelling gaf een chronologisch overzicht van alle gebruiken in de kersttijd. Onder andere waren kerstballetjes en een typisch oud-Tsjechisch gedekte kersttafel te zien. Ook veel fotomateriaal en een videopresentatie maakten deel uit van deze expositie.

Verder waren er weer een aantal uitwisselingen op het gebied van de beeldende kunst, de scouting enz., maar ook van bij de gezondheidszorg betrokken personen.

Een grote groep middelbare scholieren bracht een bezoek aan Havlíckýv Brod en uit die plaats gingen leerkrachten op verkenning in Brielle. Wel wordt in het verslag door het Comité aangetekend, dat de indruk bestaat, dat de animo om de partnerstad te bezoeken bij de Briellenaren wat terug loopt. Daar staat dan wel tegenover dat wie wel op bezoek gaat daar heel dikwijls een blijvend contact aan over houdt.

Roden-Litomyšl

Al eerder ontving de vereniging het verslag over 1993 van de "Stichting Oost-West Kontakten", die tot doel heeft het bevorderen van duurzame contacten tussen de bevolking van Litomyšl en die van Roden, om, zoals in het verslag wordt gesteld, daardoor een bijdrage te leveren aan het verdwijnen (en niet terugkomen) van barrières tussen Oost en West en zo een blijvende vrede in Europa te bevorderen.

Vermeld wordt dat de Stichting in de activiteiten twee hoofdgroepen kent, waarvan de eerste inhoudt het vergroten van de bekendheid van de stedenband bij de Rodense en de tweede de bevordering van uitwisselingen tussen groepen en personen betreft.

Met de uitwisselingen ging het goed. Het aantal groeide van 3 in 1992 tot 7 in 1993. 50 personen uit Roden en omgeving bezochten begin juli het Smetanafestival in Litomyšl (de geboorteplaats van de bekende Tsjechische componist), waarvoor de Stichting een speciale culturele busreis had georganiseerd.

Verder werd door de Stichting Oost-West Kontakten een nieuw project gestart, namelijk de periodieke uitgave van een knipselkrant. Daarin krantenberichten uit de Nederlandse pers betreffende Tsjechië en Slowakije. Deze knipselkrant, onder redactie van Wilma en Luuk Jonkman, gaat naar de leden van de Stichting en van de werkgroep Dwingeloo-Polička, naar het gemeentebestuur, de bibliotheek en de plaatselijke scholen.

Op het jumelage-festival was de laatste knipselkrant, nr.6 alweer, verkrijgbaar. Een boekwerkje van maar liefst 36 pagina's, vol met berichten uit landelijke-, regionale en vakbladen over Tsjechië en Slowakije en iets over de eigen contacten met Litomyšl. Alles over de periode eind januari/begin mei 1994. Een prachtig werkstuk, dat een veel bredere verspreiding verdient dan nu het geval is.

Het geval kan zijn, omdat de kosten van zo'n uitgave zelfs bij een beperkte oplage niet gering zijn.

Dwingeloo-Polička

We blijven nog even in het Drentse. De heer Borghard van de gemeente Dwingeloo stuurde enkele knipsels over een grootse presentatie van deze plaats in partnergemeente Polička. Opmerkelijk is dat Polička, net als het nabije Litomyšl, de geboorteplaats is van belangrijke Tsjechische componist, in dit geval van Bohuslav Martinů. De berichten hebben opschriften als "Dwingeloo loopt leeg voor presentatie in Polička" en "Dwingelers massaal naar Polička". Het ging dan ook om een delegatie van meer dan 100 mensen, te weten

40 ambtenaren en raadsleden en 64 "anderen", zoals een computerclub, muziekgroepen, en dansgroep, kunstenaars en de dames van de Vrouwenraad.

In Polička konden de inwoners dus kennismaken met een aantal verschillende activiteiten, waaronder een complete Drentse culturele avond, een expositie en een Drentse broodmaaltijd op het marktplaatsplein, speciaal voor de gastgezinnen. Althans als alle plannen, genoemd in de voorbeschou-

wende krantenberichten tot uitvoering hebben kunnen komen. Een verslag van de gebeurtenissen, achteraf, zat namelijk helaas niet bij de gezonden knipsels. Maar wel een dankbetuiging van burgemeester Van der Laan van Dwingeloo in "De Schakel" van 29 mei 1994, waarin grote waardering wordt uitgesproken voor de voortreffelijke manier waarop de werkgroep Dwingeloo-Policka en alle medewerkers hun gemeente in Policka hebben vertegenwoordigd. Tijdens een week die een hoogtepunt was in de onderlinge contacten tot nu toe en waarin de spontaniteit en energie die van alles afstraalde hartverwarmend was. Aldus burgemeester Van der Laan. Het is kennelijk dus allemaal prima verlopen.

"De Hartenberg" helpt instituut in Slatiny

De gemeente Ede heeft sinds vorig jaar een band met Chrudim. Op het jumelage-festival was ook Ede present en er was informatie verkrijgbaar over een project van 'De Hartenberg'. Deze instelling voor gehandicaptenzorg uit Ede, bestaat 25 jaar en wil ook anderen in de vreugde daarover laten delen. Daartoe werd een project gestart waarbij hulp wordt verleend voor de realisatie van dagopvang in een Tsjechische instelling voor mensen met een verstandelijke handicap. De keus viel op 'Ústav Sociální Péče', in het Nederlands 'Instituut voor sociale zorg' in het vlak bij Chrudim liggende plaatsje Slatiny. USP is met 310 plaatsen één van de grootste op dit gebied in de Tsjechische republiek, werd in 1927 door Zusters Franciscanessen opgericht, kwam later aan de Staat, maar er werken nog steeds een aantal religieuzen. Ruimte voor dagopvang is er bijna niet, evenmin als voldoende plaats voor het opzetten van een werkvoorziening voor de bewoners van de instelling en gehandicapten van daarbuiten. Zowel het arbeidsbureau van Chrudim, als het regionaal bestuur willen USP helpen met het realiseren van één en ander, maar de financiering van de renovatie van enkele oude gebouwen waarin de nieuwe activiteiten moeten gaan plaatsvinden is (natuurlijk) een groot probleem. In eerste instantie gaat het om f 52.000,- voor verbouw- en inrichtingskosten van een aantal ruimten. Samen met enkele kerken en een school is "De Hartenberg" daarom aan een geldinzameling begonnen. De Stichting De Wilde Ganzen/IKON heeft toegezegd het ingezamelde bedrag te zullen verdubbelen. Ook particulieren kunnen een bijdrage leveren via banknummer 96.38.97.055 t.a.v. "De Hartenberg", onder vermelding "Tsjechië".

Hoorn-Príbram

De Stichting Stedenband Hoorn-Príbram liet weten, dat de culturele uitwisseling met de stedenbandvrienden uit Příbram een groot succes is geweest. Gastgezinnen, tolken, chauffeurs en anderen hebben zich ingezet om de Tsjechische vrienden fijne dagen te bezorgen en gelet op de enthousiaste reacties van de gasten is dat ook prima gelukt. Bezoeken aan Flevoland, Naarden en Amsterdam vielen erg in de smaak en de concerten in een drietal kerken in Purmerend waren een groot succes. Er kwamen nieuwe vriendschappen tot stand en al bestaande vriendschapsbanden werden aangehaald.

Vorig jaar fietste een aantal inwoners van Hoorn naar Příbram om via

Deze gemeenten zijn bezig een goede stedenband op te bouwen en daarbij paste de uitnodiging aan twee voetbalteams uit Tynec nad Sázavou om dit jaar deel te nemen aan het door S.C. Hoevelaken te organiseren internationaal jeugdtoernooi. De Tsjechen namen de uitnodiging graag aan en zo stonden bij de openingsceremonie op de 13e mei ook Tynecers (C junioren en D pupillen) aan Engelse, Belgische en Nederlandse deelnemers. Het toernooi werd een groot succes. De winnaars, maar veel scheelde het niet. groep, dank zij veel technische vaardigheden langs de lijn aanwezige gastouders.

Voor het sturen van een bericht over dit jeugdvoetbaltoernooi gaat dank uit naar mevrouw Simone van der Marck uit Hoevelaken.

**1/2 KANTIEWONINGEN IN HET REUZENGEBERGTE,
ZUID BOHEMEN EN AAN DE SAZAWA!
APPARTEMENTEN IN DIVERSE PRIJSKLASSEN IN PRAAG!**

(appartementen v.a. f 25.- p.p.p.d., luxe vakantiewoningen met tuin, ligbad, open haard etc. v.a. f 400.- per week.)

Voor inlichtingen en aanvraag van uitgebreide omschrijvingen: M. van Urk,
telefoon 020 - 6231662
telefax 020 - 6242036

**Adviesbureau voor Informatica en Automatisering
Bemiddeling van Contacten met de Tsjechische Republiek
Tolk- en Vertaaldiensten**

Ervaring met handelsbemiddeling, selectie van geschikte partners en oprichten van joint-ventures op het gebied van confectie, textiel, informatica (hardware en software) enz.

Met behulp van een netwerk van meer dan 100 vertalers kan Richer Systems vertalingen verzorgen uit het Tsjechisch in het Nederlands, Engels, Duits enz. en andersom.

Voor verdere informatie contact opnemen met:

Richer Systems
t.a.v. dr. J. Chudáček
Populierendreef 218
2272 GZ Voorburg

Telefoon: 070 - 387 33 46
Fax: 070 - 386 50 13

UIT DE KNIPSELMAP

Een parel en een versplinterde diamant

Volgens Dieuwke van Ooij in Trouw van 10 juni is Praag een parel en Berlijn een versplinterde diamant. De schrijfster noemt de schoonheid van de Tsjechische hoofdstad oogverblindend, maar Berlijn vindt ze een vuilnisbelt waar alleen voor kenners juwelen te vinden zijn. Vanuit die rommel - vriendelijke rommel noemt D.v.O., dat wel - wordt naar de pracht en praal van de stad aan de Moldau gereisd. Nadat eerst via een Berlijns reisbureau daar een appartement was gereserveerd. Aangekomen in Praag werd bij een bedrijfje met de mooie naam "Bett und Bohemia" de sleutel in ontvangst genomen. De woning bleek niet zo ver uit het centrum gelegen, maar in een gebouw dat - zoals het wordt omschreven - nog niet had geprofiteerd van de geldstroom die Praag dagelijks bereikt. De huurster vertelt dan dat het meubilair, van een soort dat elders al lang uit de handel is, en ook het uitzicht op de naburige krotten charmant te hebben gevonden, tot even later bleek dat er geen warm water was, het dak lekte en de houten britsen geen matrassen bleken te hebben maar een matje. Toen de aardige dames van "Bett und Bohemia" geen kans zagen de gebreken binnen een aantal uren te laten verhelpen besloot de Trouw-journaliste maar te verkassen naar een hotel. Een dure oplossing maar de flat was ook al niet uitgesproken goedkoop geweest. Over de financiële afwikkeling word verder niets onthuld.

Uit het vervolg van het artikel blijkt dat mevrouw Van Ooij Praag verder prachtig heeft gevonden, al weidt ze er verder niet erg over uit. Wel zit ze kennelijk met de vraag waar in het centrum de bakkerijtjes, groentewinkels en slagerijen gebleven zijn en vraagt ze zich af waar de oorspronkelijke bewoners zijn gebleven. "Als ze er al waren, vielen ze ons niet op en hun boodschappen deden ze in ieder geval niet in het centrum", zo lees ik verder. En dan: "voor een broodje moesten we het centrum uit of we moesten het van McDonalds betrekken". Volgt nog de opmerking dat er veel te veel Boheems glas te koop is wat ook geldt voor marionetten en lokaal houtsnijwerk. Vervelend vindt Dieuwke van Ooij dat het eten nog niet is aangepast aan de verwende smaak van de toerist, de prijzen wel. Waarna de slotalinea van het artikel luidt: "Ik kreeg te doen met het prachtige Praag, dat het slachtoffer is van zijn eigen schoonheid. De stad kan alleen nog op haar rug liggen hulpeloos met armen en benen trappelen. Haar ziel is verkocht. Berlijn zou dat wel willen, maar de toeristen lopen tegenwoordig met een boog om het lelijke eendje Berlijn heen. Zelig, maar wel zo rustig."

Een opmerkelijk stukje proza, waar een ieder verder maar over moet denken wat hij of zij wil. We zouden Dieuwke van Ooij maar eens een Ledenbrief moeten sturen. Kan ze als ze nog eens naar Praag gaat, behalve allerlei andere wetenswaardigheden, mogelijk ook een redelijk geprijsd, goed, onderkomen vinden in het advertentie aanbod.

Verder nog wat knipseltjes:

- Door parlementsleden van de Christendemocratische partij van Tsjechië is voorgesteld het aantal onderscheidingen van overheidswegen te beperken tot zes. Naast de Orde van de Witte Leeuw en de T.G. Masaryk-Orde zou een drietal medailles en één Kruis van Verdienste voldeende zijn om verdienstelijke staatsburgers te belonen. Inmiddels ligt er ook een wetsontwerp bij het parlement over het dragen van onderscheidingstekens, die indertijd tijdens het communistische regime zijn verleend. Volgens het wetsontwerp mogen dergelijke ordetekens niet meer in het openbaar gedragen worden op straffe van een geldboete van maximaal 50.000 kronen.

- Tegen de mening van een groot deel van het publiek in was het gemeentebestuur van Plzeň niet bereid een herdenkingsbijeenkomst te verbieden, die gehouden werd voor de omstreken communistische

verzetsstrijder Julius Fučík. De communistische Partij voor Bohemen en Moravië had de bijeenkomst georganiseerd.

- In de Tsjechische republiek krijgen politieke partijen, die in het parlement vertegenwoordigd zijn elk jaar uit de openbare middelen een subsidie van 15 kronen voor elke bij de laatste verkiezingen behaalde stem. Contributies, schenkingen en inzamelingen zorgen voor de rest van het budget.

Onlangs hebben de partijen iets over hun huishoudboekje onthuld. Bijna allemaal hebben ze in 1993 meer uitgegeven dan er binnenkwam. Soms beduidend meer, wat natuurlijk nooit lang goed kan gaan. Alleen de Sociaaldemocraten presteerden het 40% in de plus te blijven.

Overigens onthulde Elsevier enige tijd geleden welke groeperingen in Oost en Midden Europa door de Nederlandse politieke partijen financieel werden gesteund in het jaar 1992. Door het CDA werd subsidie verstrekt aan de Christen-Democratische Partij van toen nog Tsjechoslowakije, aan de Tsjechische Volkspartij en de Slowaakse Christelijke en Sociale Beweging. De PvdA stuurde geld naar de Burgerbeweging en de Sociaal-Democratische Partij van Tsjechoslowakije, alsmede naar de Slowaakse Sociaal-Democratische Partij. Ook de VVD deelde wat uit en wel aan de Liberaal Democratische Partij, terwijl D66 de Burgerbeweging bedacht. Van de kleine Nederlandse partijen trok alleen Groen Links geld voor Tsjechoslowakije uit, ook in 1992 al alleen voor Slowakije waar, dat mag niet verbazen, de Groene Partij de begunstigde was. Exacte cijfers per schenking geef Elsevier niet.

- De Tsjechische posterijen hebben laten weten dat de tarieven per 1 januari 1995 gemiddeld 30% verhoogd zullen worden. Daarna zal er 2 à 3 jaren rust komen aan het tarievenfront, zo wordt beloofd.

- De badplaatsen (Kurorte) in Bohemen klagen steen en been over de sterk teruggelopen aantallen binnenlandse kuurgasten. Vooral de 'zelfbetalers' laten het afweten. Maar ook wie vergoeding van een verzekeringsinstantie krijgen kan moet vaak van een kuur afzien omdat zo'n vergoeding veel te gering is om de steeds hoger wordende verblijfkosten e.d. te dekken.

- Het Slowaakse parlement heeft ingestemd met een wet, die het mensen uit minderheden mogelijk maakt hun naam in hun moedertaal te laten registreren. Van belang vooral voor Hongaarse vrouwen die niet langer verplicht zijn het Slowaakse achtervoegsel "-ová" aan hun achternaam toe te voegen. Het besluit werd fel besteden door een aantal nationalistisch gezinde parlementariërs, die over verkrachting van Slowaakse grammatica spraken. Met de nieuwe regels komt Slowakije tegemoet aan een eis van de Raad van Europa, gesteld bij het lid worden van het land van die organisatie.

- De Tsjechische bierbrouwer Jan Oliva heeft iets bedacht om export naar Rusland vergroten. Het gaat om bierpoeder. Daarvan kan je thuis zelf bier maken. Bierpoeder is makkelijk te transporteren, het kan lang bewaard worden en het is goedkoop. Water toevoegen, roeren en klaar is kees. Het resultaat ziet er uit als bier, het smaakt als bier en het heeft nog een schuimkraag ook. Het is gewoon een goed biertje, aldus Jan Oliva, die hiermee de Russische markt denkt te veroveren. Of hij zich later ook op andere markten denkt te gaan storten? Op die vraag gaf de ondernemende Tsjech geen antwoord, volgens de krant.

- Tenslotte nog iets uit het Reformatorisch Dagblad van al weer 22 maart. Daarin een groot artikel van dr. H. Renner uit Groningen over Tsjechië, als directe aanleiding het staatsbezoek van koningin Beatrix en opgenomen in de elders in deze Ledenbrief genoemde Knipselkrant van de Stichting Oost-West Kontakten te Roden. Dr. Renner bespreekt o.a. de ideeën van de beide Václavs, Klaus en Havel. Lovende woorden over beiden, maar ook de opmerking dat ze wel in menig opzicht elkaars tegenpolen zijn. En dat illustreert de schrijver met een Praagse politieke anecdoten:

Midden in het centrum van Praag, op de Staroměstské Náměstí, zit een oude Tsjech op het gazon gras te eten. Een auto met de president rijdt voorbij. Havel stopt, loopt onmiddellijk naar de man toe en vraagt hem waarom hij dit doet. "Ik heb honger en geen geld, mijnheer Havel" verklaart de graseter. Havel kijkt hem meelevend aan en zegt: "Dit moet u alstublieft niet doen. Hier zijn 50 kronen en ga in een restaurant wat goulash eten". De volgende dag graast de man weer op dezelfde plaats. Deze keer rijdt een auto met de premier voorbij. Klaus stopt, loopt naar de man toe en vraagt waarom hij dit doet. "Ik heb honger en geen geld, mijnheer Klaus" luidt het antwoord. Klaus kijkt de graseter meelevend aan en zegt: "Hier moet u geen gras eten, mijnheer. Ga naar de Moldau, ongeveer daar waar het zwembad is. Daar is het gras veel groener."

Jan van Gastel

GENOOTSCHAP VOOR TSJECHISCHE EN SLOWAAKSE MUZIEK

Jan Klusák en zijn Hollandse impressies

De componist Jan Klusák, geboren in 1934 te Praag, heeft een speciale relatie met Nederland, die verband houdt met zijn vriendschap met de dirigent Libor Pešek, die behalve in Tsjechië als dirigent van de Kamer-harmonie (een orkest dat hij zelf in 1959 oprichtte) en later van de Tsjechische Philharmonie ook in Nederland bekend werd: hij dirigeerde het Frysk Orkest in Leeuwarden en het Overijsels Philharmonisch Orkest te Enschede (tegenwoordig dirigeert hij in Engeland). Zo kwam het dat ook Jan Klusák enkele malen Nederland bezocht, toen Pešek werk van hem uitvoerde.

Klusák studeerde aan de Muziekakademie te Praag, waar hij in 1957 afstudeerde bij Pavel Borkovec. Zijn vroege werk o.a. een symfonie uit 1956, was neoklassiek georiënteerd. Omstreeks 1960 kwam hij onder de invloed van de Weense school, speciaal Alban Berg en Anton Webern. Klusák verwerkte deze invloeden zeer persoonlijk. Uit deze tijd dateren o.a. vijf inventies voor verschillende bezettingen; *Vier kleine stemoefeningen* voor zang en orkest op teksten van Kafka

(van dit werk bestaat zelfs een Russische opname!) en de *Variaties over een thema van Mahler* voor orkest, waar het Adagietto uit Mahlers vijfde symfonie geheel uiteengerafeld wordt tot soms punktualistische variaties, terwijl toch de sfeer van Mahlers muziek door blijft klinken.

Interessant is ook een *Rondo voor piano* uit 1967 waarbij de componist de pianist de vrijheid geeft om linker- en rechterhand niet gelijktijdig te spelen, en in het uiterste geval mag men zelfs eerst de ene hand en daarna de andere van het begin tot het eind spelen. Toen ik de componist eens ontmoette en op de moeilijkheid wees, om te onthouden hoever je met de ene hand was, als je je op de andere concentreert, zei hij: "Men kan het beter tegelijk spelen".

Nog een bijzonderheid: Op het titelblad staat "Oplage 100 exemplaren", ik ben dan zo gelukkig één van die 100 te hebben.

In 1970 componeerde Jan Klusák een werk getiteld *Pasticcio olandese* (Hollandse pastelkleuren) voor orkest, een vierdelig werk met als onderdelen *Water, wind, aarde, stad*. Deze elementen vindt men weliswaar in ieder land, maar om welk land het hier gaat is onmiskenbaar. Tegen een enigszins impressionistisch aandoende achtergrond worden in alle delen Hollandse volksliederen, vooral uit Valerius Gedenck-clanck (*Wilt heden nu treden, Merck toch hoe sterck, Lyck de grootsten Rapsack, het Wilhelmus*, geciteerd, aan het einde van het werk ook het Friese volkslied - geen wonder want de componist bezocht ook Friesland toen zijn vriend Pešek daar dirigent was.

Klusák was behalve componist, wat wel zijn belangrijkste bezigheid was, ook actief als film- en toneelspeler. Hij schreef ook veel muziek voor film en televisie (o.a. voor de serie "Het ziekenhuis aan de rand van de stad", welke ook op de Duitse televisie te zien is geweest).

CD: *Inventie nr. 6* voor nonet; *Pasticcio olandese* voor orkest; *Derde strijkkwartet*; *Eerste symfonie*.
(Multisonic 31-0183-2-911; 1994)

Hans Wallin.

Zee en land (1926)

In het diepe spoor dat ons schip trekt stort zich donkergroen zeewater met witte, dichte schuimkoppen. Ieder moment kruist een bont beschilderde vrachtstoomboot onze route van Vlissingen naar Folkstone.

In het ostinate accoord van de onafzienbare zeevlakte verschijnt van tijd tot tijd een vissersboot met zwarte zeilen.

En blijft staan. Als hadden droefheid en zwaarmoedigheid de zee omlijst.

Niets is eenvoudiger als storm, bergen, zonsopgang in tonen samen te vatten en zich met deze schildering te vergenoegen. Gewillig en moeiteloos bed de toon zich in machtige ruimten, flitsende bliksem en donder in de natuur.

Op de eindeloze zee worden wij milder. Gedachten vloeien trager, ernstig wordt het gesprek, het gebaar en de loop. Ook de toon wordt koeler.

Onweerstaanbaar en onwillekeurig sluipen deze symptomen ook in het werk, in het weergeven van muziek. Grote ruimten roepen grote tijdvlakken en vloeiende gevoelens op. Hier vind ik de verklaring voor het hechten aan de muziek van het verleden - voor het conservatieve denken van de Britten.

Zo overspoelt de zee de oever van menselijke karakters, ook het karakter van de Britse, de Noordse kunstenaars.

Vochtige koelte en gele mist horen bij de zee.

Iets overeenkomstigs ligt in de streektechniek van Engele violisten, in de aanblaaswijze van blazers, in de aanslag van pianisten. Als was hun gehele aandacht op beheersing gericht; streng onderscheiden zij tempi en kortwieken zij de vlammen van de dynamiek. Het vuur van het gevoel wordt echter niet door het evenwicht van de - of het nu toon-, kleur- of gedachtenvlakken betreft - ontstoken, maar door uiterste beheersing in emotie.

Zelfs de grootste schoonheid van tonen verkoelt wanneer de kunstenaar de kracht mist om te vermurwen - niet te vernietigen, te kwellen - niet meer dan noodzakelijk is, te vergaan - niet onder te gaan, te branden - niet te verbanden, aan te dringen - maar niet te overhaasten.

Zo'n kunstenaars is zonder voorbehoud Miss Adila Fachire*, Joachims**

nicht, die mijn Vioolsonate speelde. In mijn compositie "Mlada" en in het strijkkwartet bij Tolstoi's "Kreutzer-sonate"***

bevroor het glimlachen,
verstijfde de scherts;
gruwzaamheid was zonder angst
de hartstocht schuimde niet.

Aan alles zijn grenzen gegeven. het was de z e e.

Verstijfd zijn, niet overspoelen, niet vergaan, niet branden, niet overdrijven - is ook de gesteldheid van de luisteraars. Zij nemen genoegen met

Leer nu

TSJECHISCH !

Neem praktische mondelinge of schriftelijke lessen voor uw vakantie in Tsjechië.

Automatisering in de Tsjechische Republiek.

Juiste uitspraak van uw muziekstukken.

Denk ook aan de Purmerade 1994.

Doeltreffende schriftelijke lessen met persoonlijke benadering van de problemen bij de bestudering van de leerstof door ervaren leraar met zeer uitgebreid eigen Nederlands lesmateriaal.

Privélessen in Purmerend.

Tel. 02990-38238.

* Adila Fachiri (1889-1962). Britse violiste, gaf de première van Janáček's Vioolsonate in Engeland op 5 mei 1926. Janáček noemt haar Miss in plaats van Mrs.

** Joseph Joachim (1831-1907). Belangrijke vioolvirtuoos en pedagoog.

*** Tijdens het concert in de Londense Wigmore Hall werden, behalve de Vioolsonate, ook het Eerste Strijkkwartet, het "Sprookje" voor cello en piano en het blaasextet "Mlada" uitgevoerd.

de m i d d e l m a t i g h e i d, met het licht zonder zonnestralen, met de vlammen en de gloed van burgerlijke kachels; als vrezen zij de overstelpende vlucht en de verwarring van gevoelens.

Zonder angst sta ik aan het dek van het schip. Het slingert 45' van kant naar kant. Duikt met de boeg in het water als wilde het vanaf de bodem zich weer oprichten. Schuimende golven slaan huilend tegen de scheepswanden. Uit de verduisterde zee vormt de storm bergen en dalen. Met halfgesloten oog slingert de zon gouden bliksems.

Als mollen hebben de reizigers zich in het gastvrije interieur van het schip verborgen. Mijn reisgenoot^{****} ligt lijkkbleek in de kajuit. Maar weinig mensen krijgen dit wonder van de natuur te zien. En veel (Britse) kunstenaars wijzen de levendige invloed van de natuur af, niet alleen de naakte en de woedende, ook de bloeiende en rustige natuur. Aan deze invloed onderwerpt zich Professor Dent^{*****}, en ook mevrouw R. Newmarch doet hetzelfde.

Ik sta bij vloed aan de oever. Rijen golven gaan hoog en nog hoger; ieder brult zijn motief:

Deze gorgelt:

en deze huilt:

Het lijkt mij dat al die motieven in elkaar grijpen, zij drukken zich tegen elkaar en heffen zich angstig op.

Woedend stuift het witte schuim en ik merk nauwelijks dat het aan mijn voeten likt. Het wordt op de klippen geworpen en de namiddagzon verbrandt zijn zilvergewaad tot een grijze treurdracht.

Al het geheimzinnige dat de onmeetbare massa van de zee dag na dag op hetzelfde moment tot uitvoering brengt, wordt ook in mij wakker. Ik zou dit heerlijke schouwspel van de natuur kunnen omarmen!

De sluisdeuren in Vlissingen^{*****} zijn dicht gegaan. Het sluisbekken is vol zeefauna. Er is vooral een menigte enge bestjes, als vierkante koekjes van wit en blauw deeg. Ze laten de doorzichtige sluier die uit hun lichaam groeit zachtjes heen en weer gaan, rollen haar koket op en ontvouwen haar weer. Geluidloos glijden ze in het water als geroutineerde zwemmers.

We zijn al drie uur onderweg en zien alleen maar zand en weilanden en

**** Op reis naar Engeland werd Janáček begeleid door Jan Mikota uit Praag als secretaris en tolk. Mikota was ook met Janáček in Venetië.

***** Edvard Joseph Dent (1876-1957). Engels musicoloog, hoogleraar aan de universiteit van Cambridge. Toenmalig voorzitter van het Internationale Gezelschap voor hedendaagse muziek.

***** Janáček maakte zijn reis naar Engeland van 28 april tot 10 mei 1926. Deze voerde door Duitsland en Nederland, en van Vlissingen per schip naar Folkestone. Ook de terugreis ging over Vlissingen, waar de componist de klankwereld van de branding in een aantal notities aantekende.

boerenhoeven op een oppervlakte zo glad als een biljartbal. Het gezicht van de mensen wekt vertrouwen. Iets in hun optreden doet glimlachen; ze praten hobbelig door de vreemde klanken in hun taal.

Ik ben in Berlijn — dat mijn werk begrijpt, dat naar men zegt een hele cultuur met mijn werk bedrijft!

O nee, heer O.Bie! —. Op 31 maart 1926 hing geen Duits eikenloof over "Katja Kabanova" en het toneel rook ook niet naar een Beierse bierbrouwerij. Het zachte en lyrische in dit werk met z'n dramatische accenten die het hart stil doen staan, bleef behouden. En de geur van bloesemrijke velden, en het ingehouden treuren en klagen van de machtige Wolga - heel speels werden ze op het toneel neergezet!

De medewerkers volgden getrouw de aanwijzingen in de partituur. Alle noten bloeiden met vreugde op, hadden hun ruimte en hun tijd. En spraken vooral van ziel tot ziel. De fijnste wortels van het werk werden blootgelegd en goed onderhouden zodat ze niet verdorden maar tot klinken kwamen en voorspoedig groeiden.

Katja groeide ook naar haar noodlot toe. De fantasievolle dirigent begeleidde haar sidderende stappen met beklemmende stilten in het orkest en op het toneel. Dat stilzwijgen verdichtte zich tot een vruchtbaar thema: het thema van de beklemming van de onderbreking!

En de storm in de derde akte - hoe woedde die in het orkest met vijfenvijftig musici! Dergelijke opvoeringen zijn betoverend, openen voor het werk alle poorten en deuren in de wereld.

Wij zijn hier allen: Schreker en Schönberg, Kleiber en Zweig, Jeritzka, Jurjewska, Helm en een hele rij anderen, aangetrokken door de zee van kleuren en vormen, de zingende luchten, de lachende horizon, het vriendelijke landschap van deze aarde.

Als achter de berg de zilveren maan opgaat dromen wij hier in een Nocturne, als aan de voet van de berg de beek tot omkeren, de storm tot wijken dwingt trotseren wij dat met het contrapunt; met de leeuwerik stijgt ons lied op; we beklimmen bergen; zwelgen in motieven als de weide in bloesem; onze accoorden worden zo hard als noten en zo doorzichtig als een blauwachtige bergnevel. Wij weven ons werk, dat op een landschap lijkt, als door lange dalen met elkaar verbonden.

We weten dat de blauwe bloemen morgen verwelkt zullen zijn, de takken van de denneboom langer zullen zijn, verheugen ons in de schoonheid van vandaag en weten dat ons morgen nieuwe schoonheid voorgetoverd wordt. Hier, op onze harde aarde, zijn wij kinderen van de vooruitgang. Ook met onze muziek zijn wij daaraan verbonden.

En zoals ik dan herinneringen aan de gebeurtenissen in Londen van 29 april tot 10 mei en in Berlijn van 29 tot 31 mei ophaal, strekken twee jonge volgens hun nek uit het nest. Hun ouders fladderen wantrouwend van de haag naar de dakgoot, van de rozenstruik naar de uitbundige appelboom.

"Vrees of geen vrees?"

"Geen vrees!"

En met een lange groene stengel in de snavel vliegen zij naar de jongen in het nest.

Ook bij deze levensfilosofie voegt zich mijn muziek.

Leos Janáček, Hukvaldy, 10 juni 1926

vertaling: Wim Brandse.

***** Janáček bezocht Berlijn voor de derde en laatste keer van 29 tot 31 mei 1926, om daar een opvoering van zijn opera "Katja Kabanova" bij te wonen.

***** Oscar Bie (1864-1938). Duits muziekcriticus en schrijver. Was sinds 1925 correspondent van de Brno'se krant "Lidove noviny", waarin hij een resensie van de Berlijnse opvoering van "Katja Kabanova" publiceerde.

MUZIKALE NOTEN

Voor een kleine groep belangstellenden (helaas slechts ongeveer 25 mensen) vond 26 juni een koffieconcert plaats door het Trio d'Archi di Praga (Praagse Strijktrio). De violist Jan Mráček, de altviolist Oldřich Smola en de cellist Pavel Chovanec vormen dit al jaren bestaande ensemble. Alle drie musici maken overigens deel uit van andere kamermuziekensembles en zijn tevens aan diverse orkesten in Praag verbonden. Zij hadden een klassiek programma uitgekozen, dat men "Rondom Beethoven" had kunnen noemen. Het trio in G groot van Haydn, waarmee het concert geopend werd, loopt reeds duidelijk vooruit op Beethoven; het is overigens een arrangement van een eigen pianosonate, hetgeen duidelijk te merken is aan de hier overheersende vioolpartij, die pianistisch geschreven is; de eerste violist, die een wat scherpe toon had, had er dan ook hoorbaar moeite mee.

Het heet niet voor niets 'Koffieconcert'

Het trio speelde eveneens t.g.v. de opening van de Beeldentuin te Voorburg

In het trio van Pavel Vranický (1756-1808) kwam het ensemble pas goed op dreef, en kregen we ook de fraai klinkende cello en altviool wat meer te horen. Vranický, evenals zijn ook componerende broer Antonín Vranický (1761-1820), geboren in Nová Ríše en gestorven te Wenen, schreef zeer veel van deze trio's, ook vele klavierwerken, strijkkwartetten, daarnaast opera's en balletten. Het hier gespeelde trio klonk vrolijk en vol humor.

In de bekende Serenade opus 8 van Beethoven toonde het ensemble hoe goed het ingespeeld is; met name de fraaie cellosoli in de variaties in het voorlaatste deel mogen we met ere vermelden. We hopen het ensemble spoedig weer eens op Nederlandse podia terug te zien!

Hans Wallin.

Cok Oostveen verzamelt voor de V.N.T.S. allerlei informatie op het gebied van reizen, vervoer, vakantiewoningen e.d. Een en ander staat ter beschikking van V.N.T.S.-leden. Hebt u op dit gebied nuttige informatie voor de V.N.T.S., laat het Cok dan weten. Zijn adres is: Mesdagstraat 23-I, 1073 HJ Amsterdam. Tel. 020-6628546.

De muziek-, zang- en dansgroep **Vsacan** uit Vsetín (Tsjechië) komt voor de eerste maal naar Nederland en België (op uitnodiging van de Stichting Zeeuwse Klederdracht).

U kunt hen horen en zien op:

Woensdag 3 aug. om 19.00 u. op Camping De Schotsman te Kamperland

Donderdag 4 aug. om 15.30 u op het Espernayplein in Middelkerke (België)

Vrijdag 5 aug. om 15.00 u. op de markt in Gouda

Zaterdag 6 aug. om 20.00 u. in het Heemkundig museum te Bredene (België)

Dinsdag 9 aug. om 19.00 u. voor de Zionskerk in Oostkapelle

Woensdag 10 aug. om 12.00 u. in het Openluchttheater te Amsterdam

Donderdag 11 aug. van 11.00-15.00 u. voor het stadhuis in Barneveld en om 19.00 u. op de markt in Westkapelle.

Voor nadere informatie kunt u terecht bij G.H.M. van Damme, Postbus 3064460 in Goes. Tel.: 01100-31755.

ONZE BOEKENPLANK

De man met het scheermes

'Beginnen bij het begin betekent beginnen bij het einde, zei oom Jan en staarde daarbij in gedachten verzonken naar twee lege flessen van Dr. Dralles berkewater'

Deze gedachte vormt de aanvang van 'De man met het scheermes', een roman van de Tsjechische schrijver Jaroslav Putík.

In zijn tragikomedie schetst Putík de lotgevallen van een kapper in een Tsjechisch gehucht.

De Tsjechische figaro scheert zonder aanzien des persoons liberalen en communisten, sociaal-democraten en fascistten, collaborateurs en soldaten van de Wehrmacht, zelfs lijken in het ziekenhuis heeft hij onder z'n cliëntèle.

Hij luistert, kijkt en voelt en ontwikkelt zodoende een eigen levensfilosofie.

'Weet je al wat de grootste volkomenheid is van de mens, weet je al wat de prachtigste bloem is van zijn ziel, weet je al wat boven alles de rijkdom is van de wereld, weet je al wat door niets kan worden gecompenseerd en vervangen? Weet je het al?

Ach, zei oom en richtte zijn blik op de lege flessen berkewater van Dr. Dralle. We moeten dus bij het begin beginnen'.

Jaroslav Putík (Moste, 1923) ooit gevangene in Dachau, was na 1968 gedwongen om onder een schuilnaam toneelrecensies te schrijven en fabrieks- en kantoorarbeid te verrichten.

'De man met het scheermes' werd in 1989 bekroond met de Hostovskýprijs: de prijs voor het beste Tsjechische, niet in Tsjechoslowakije gepubliceerde boek. In Tsjechoslowakije werd de roman bij een enquête van Literární noviny tot het beste boek van 1991 uitgeroepen.

'De man met het scheermes' werd uit het Tsjechisch vertaald door Hank Geerts (de vertaling is gebaseerd op de uitgave van uitgeverij Práce, verschenen te Praag in 1991). Uitgegeven door De Prom in Baarn en bevat een notenapparaat. Het boek telt 366 bladzijden en kost f 49,50. Jaar van uitgave is 1994.

Oorspronkelijke Tsjechische titel: Muž s britvou.

Maqisch Praag

Van het alom geprezen en vermaarde boek over de 'cultuurgeschiedenis van

het mysterieuze Praag' van de Italiaanse hoogleraar slavistiek A.J. Ripellino is een Nederlandse vertaling verschenen.

Zoals bekend heeft de auteur voor zijn 166 'verhalen' onder andere gebruik gemaakt van kronieken en oude geïllustreerde tijdschriften, jaarmarktliedjes en legenden, ballades en spookverhalen en lyrische verslagen van reizigers.

'Magisch Praag' is vertaald door Anton Haakman en uitgegeven door De Arbeiderspers in 1994. Het boek bevat een uitgebreid register en notenapparaat alsmede een kaart van het historische centrum van Praag en diverse zwart-wit foto's.

Oorspronkelijke titel: Praga Magica. Prijs f 69,90, 382 pagina's.

Ripellino (1923-1978) was een groot bewonderaar van de Tsjechische literatuur. In de jaren na de tweede wereldoorlog woonde hij in Praag en schreef daar een geschiedenis van de 20ste eeuwse Tsjechische poëzie (1950). Hij vertaalde onder andere uitgaven van Hašek, Capek en Hrabal. Hij voltooide 'Magisch Praag' in 1973. Na 1968 is hij nooit meer naar Praag teruggekeerd.

Memoires Miloš Forman

Samen met de eveneens in Amerika wonende auteur Jan Novak schreef de Tsjechische filmregisseur Miloš Forman zijn autobiografie.

'Turnaround' geeft naast de persoonlijke ervaringen van Forman ook een boeiend inzicht in de Tsjechische en Amerikaanse filmgeschiedenis.

Het boek is verschenen bij Random House, import Van Ditmar.

De prijs van deze Engelstalige memoires bedraagt f 54,75.

Van Jan Novak is in 1987 in Nederland het boek 'Het Willys dromenpakket' verschenen bij Uitgeverij Agathon.

Marijke van den Wijngaard.

Boekbespreking

K. von Schwarzenberg, I. Hlobil, L. Kesner, I. Muchka en T. Vlček.

Praag. De Burcht en haar kunstschaten. Uitgave Schuyt (Haarlem), 272 blz. Geïllustreerd. Prijs f 98,50.

Met 250 kleurenfoto's van uitstekende kwaliteit geeft dit bijzonder fraai uitgevoerde boek (in groot formaat) een gedetailleerd beeld van de kunstgeschiedenis van Praag en in het bijzonder de Burcht (Hradcín). Alle kunststijlen zijn in de Tsjechische hoofdstad vertegenwoordigd, van romaans tot Jugendstil. Een begeleidende tekst bij de foto's geeft de lezer een indruk van de kunsthistorie van Bohemen maar evenzeer van de staatkundige geschiedenis. Uitvoerig staan de samenstellers stil bij de verschillende paleizen, kerken, tuinen en galerieën met hun kunstcollecties. Bijzondere aandacht besteedt het werk aan de indrukwekkende Gothische St. Vitusdom.

Het boek is samengesteld door Karl von Schwarzenberg, (enige tijd voorzitter van de adviesraad van president Václav Havel) en vier kunsthistorici. President Havel schreef een inleiding. Het werk wordt besloten met een bibliografie van Tsjechische en Westeuropese publicaties over de kunstgeschiedenis van Praag en de Burcht. Een onmisbaar boek voor iedereen, die geïnteresseerd is in de kunstgeschiedenis van Praag!

Peter Krug.

Triocamp in Praag

Wij herinneren u eraan dat VNTS-leden op vertoon van hun lidmaatschapskaart 10% korting krijgen op de verblijfskosten bij TRIOCAMP, gelegen in het Noorden van Praag terzijde van de E55.

Adres: TRIOCAMP, Obšlužná 043, Praag-8, Dolní Chabry.

Tel. 01/842839.

(Zie ook de Ledenbrieven 84 t/m 87).

La Alphonse Mucha - portrait
de Georges de Poděbrady

Tsjechische Literatuur.

Het tweemaandelijks tijdschrift over literatuur van vrouwen 'Surplus' wijdt het grootste deel van het mei/juni nummer aan Tsjechische schrijfsters onder de titel 'Ligt Bohemia weer aan zee?'. De bekende, in Nederland wonende, schrijfster en vertaalster Jana Beranová licht deze titel als volgt toe: "Jullie hebben de zee, jullie gaan erop uit. Wij worden overspoeld. In Midden-Europa wonen dramatische volkeren, die voortdurend het hoofd hebben moeten bieden aan rampen en oorlogen". Dit heeft grote gevolgen gehad: De Tsjechische taal heeft zich pas laat, naast de Duitse elite-taal, een eigen plaats en literatuur kunnen overen.

In een bijdrage over twee generaties Tsjechische schrijfsters wijst de Slaviste Hank Geerts op de verschillen tussen de rond 1930 en 1940 geboren schrijfsters aan de hand van de levensloop van Eva Kanturková (1930) en Eda Krisová (1940), die beiden hun eigen ervaringen hadden onder het communistisch regime. De laatste schrijfster werd behalve door haar literaire werk ook bekend door haar biografie van president Havel. Dochters van vaders, die in de jaren zeventig door het regime tot 'persona non grata' werden verklaard, hadden hun eigen problemen, zoals blijkt uit de werken van Zuzana Brabcová (1959) en Tereza Boucková (1957), welke laatste de dochter is van de bekende dissidente toneelschrijver Pavel Kohout. Van de eerste schrijfster verscheen in Nederlandse vertaling 'Ver van de boom', van de tweede 'Indianenloop'. Een geheel eigen poëtisch proza schrijft Daniela Hodrová over het Praagse Olsany kerkhof. De titel luidt in Nederlandse vertaling 'Stad der smarten. Het Olsany-rijk'. In deze opmerkelijke roman kruisen de lotgevallen van historische, levenden en dode personages elkaar. In een interview met Jana Beranová, de vertaalster van Kundera, vertelt deze het een en ander over haar eigen achtergronden, haar balling zijn en de zelfverbranding van Jan Palach, die het onderwerp is voor haar verzamelde gedichten en teksten uit 15 landen. Het boek van Zuzana Brabcová 'Ver van de boom', waaraan Kitty Jonk een artikel wijdde, heeft evenals veel ander werk van Tsjechische schrijfsters een autobiografisch karakter. Het is een roman over een 'generatie zonder anker'. Over de hoofdpersoon Vera wordt gezegd: "Het kan geen toeval zijn dat het, naast de voorouders en de geschiedenis, de taal is die Vera uiteindelijk aan haar land bindt ". Tot slot is er een bespreking van het boek van Eva Hoffman 'Verdwijnen in de geschiedenis. Persoonlijke ontmoetingen in Oost-Europa' (Baarn, Bodoni), door Olga de Haan. Ik beveel dit nummer graag aan ter lezing. Adres: Postbus 16572, 1001 RB Amsterdam. Losse nummers verkrijgbaar bij de boekhandel.

Peter Krug

Mr. drs. A. L. F. van den Boogert
poradce v otázkách zdravotnictví
adviseur gezondheidszorg

Gevraagd:

OFFICE-MANAGER / LIAISON-OFFICER

te Praag en Amsterdam

voor internationaal opererend adviesbureau op het gebied van de gezondheidszorg

Werksaamheden:

- het managen van de kantoren te Praag en Amsterdam;
- het oplossen van problemen die zich op de kantoren te Praag en Amsterdam voordoen;
- het afstemmen van de activiteiten te Praag en Amsterdam;
- het onderhouden van contacten met cliënten;
- het beveiligen van personeel en kantoren.

Vereisten:

- representatief, praktisch en zelfstandig optreden;
- kennis van Nederlands, Engels, Tjechisch en Slowaaks (andere talen strekken tot aanbeveling);
- bekend met het werken met computers, fax, telefoon en beveiligingsapparatuur;
- vaardigheden op gebied van organisatie, management en secretariaat.

Schriftelijke sollicitaties onder vermelding van onder meer opleiding, werkervaring en kwalificaties te richten aan A.L.F. van den Boogert, Binnenkadijk 250, 1018 ZJ Amsterdam.